

The Experiences of Volunteer Teachers in Regions Affected by the February 6 Earthquakes

Gizem Yıldız Baklavacı ¹ and Ahmet Faruk Levent ²

¹ Marmara University, Institute of Educational Sciences, 34744 Istanbul, Türkiye

² Marmara University, Atatürk Faculty of Education, 34744 Istanbul, Türkiye

ORCID: 0009-0005-6815-2646, 0000-0003-3429-6666

Keywords

Disaster, Earthquake, the February 6 Earthquakes, Teacher, Education

Highlights

- * Volunteer teachers after the earthquake
- * Education after the earthquake
- * Return to normal after the earthquake

Aim

Examining the experiences and opinions of volunteer teachers who participated in activities in earthquake zones

Location

This study has implemented in a field area İstanbul-Türkiye

Methods

The research is qualitative research and was conducted with phenomenology design

Results

In the post-earthquake, volunteer teachers made significant contributions to the continuation of education of earthquake students and their return to normal life

Supporting Institutions

The author(s) declared that this study has used no support data from other institutions

Financial Disclosure

The author(s) declared that this study has received no financial support

Peer-review

Externally peer-reviewed

Conflict of Interest

The authors have no conflicts of interest to declare

Manuscript

Research Article

Received: 27.08.2024

Revised: 05.10.2024

Accepted: 09.10.2024

Printed: 30.12.2024

DOI

10.46464/tdad.1538913

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International Non-Commercial License

Corresponding Author

Ahmet Faruk Levent

Email: faruk.levent@marmara.edu.tr

-
- Volunteer Teachers' First Impressions in the Earthquake Zone
  - Volunteer Teachers' Impressions After Returning from the Earthquake Zone
  - Reasons for Volunteer Teachers to Go to the Region
  - Conditions in the Earthquake Zone
  - Volunteer Teachers' Activities in the Earthquake Zone
  - Problems in Education in the Earthquake Region
  - Situation of Earthquake Survivor Students
  - What the Government Should Do About Earthquakes
  - What to do for Teachers About Earthquakes
-

Figure
Themes Obtained in the Research

How to cite:

Yıldız Baklavacı G., Levent A. F., 2024. The Experiences of Volunteer Teachers in Regions Affected by the February 6 Earthquakes, Turk Deprem Arastirma Dergisi 6(2), 628-648, <https://doi.org/10.46464/tdad.1538913>.

6 Şubat Depremlerinden Etkilenen Bölgelere Giden Gönüllü Öğretmenlerin Deneyimleri

Gizem Yıldız Baklavacı ¹ ve Ahmet Faruk Levent ²

¹ Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 34744 İstanbul, Türkiye

² Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, 34744 İstanbul, Türkiye
ORCID: 0009-0005-6815-2646, 0000-0003-3429-6666

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat depremleri sonrası deprem bölgelerinde arama, kurtarma, yardım ve eğitim faaliyetlerine katılan gönüllü öğretmenlerin deneyim ve görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma nitel bir araştırma olup, fenomenoloji deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu depremden sonra bölgeye gönüllü olarak gitmiş olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre gönüllü öğretmenler bölgeye vardıklarında üzüntü, acı ve korku hissetmiş; büyük bir yıkımla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Büyük depremler sonrasında eğitimde hasarlı okul binaları ve öğretmen eksikliği gibi sorunlar yaşanırken, okulların normal hayata geçiş ve çocukların güvenliği açısından çok önemli olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcılar, öğretmenlere yönelik afet yönetimi eğitimlerinin yaygınlaştırılması, gönüllü eğitim kuruluşlarının desteklenmesi ve okullarda kriz müdahale ekiplerinin kurulması önerilerinde bulunmuşlardır.

Anahtar kelimeler

Afet, Deprem, 6 Şubat Depremleri, Öğretmen, Eğitim

Öne Çıkanlar

- * Deprem sonrası gönüllü öğretmenler
- * Deprem sonrası eğitim
- * Deprem sonrası normale dönüş

Makale

Araştırma Makalesi

Geliş: 27.08.2024
Düzeltilme: 05.10.2024
Kabul: 09.10.2024
Basım: 30.12.2024

DOI

10.46464/tdad.1538913

Sorumlu yazar

Ahmet Faruk Levent

Eposta:

faruk.levent@marmara.edu.tr

The Experiences of Volunteer Teachers in Regions Affected by the February 6 Earthquakes

Gizem Yıldız Baklavacı ¹ and Ahmet Faruk Levent ²

¹ Marmara University, Institute of Educational Sciences, 34744 İstanbul, Türkiye

² Marmara University, Atatürk Faculty of Education, 34744 İstanbul, Türkiye
ORCID: 0009-0005-6815-2646, 0000-0003-3429-6666

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the experiences and opinions of volunteer teachers who participated in search, rescue, relief and education activities in earthquake zones after the February 6 Earthquakes. The research is qualitative research and was conducted with phenomenology design. The study group of the research consists of teachers who voluntarily went to the region after the earthquake. The research data were analyzed by content analysis. According to the findings of the study, volunteer teachers felt sadness, pain and fear when they arrived in the region and expressed that they encountered great destruction. While problems such as damaged school buildings and lack of teachers were experienced in education after major earthquakes, it was stated that schools were very important for the transition to normal life and the safety of children. Participants also suggested that disaster management training for teachers should be expanded, volunteer training organizations should be supported, and crisis intervention teams should be established in schools.

Keywords

Disaster, Earthquake, the February 6 Earthquakes, Teacher, Education

Highlights

- * Volunteer teachers after the earthquake
- * Education after the earthquake
- * Return to normal after the earthquake

Manuscript

Research Article

Received: 27.08.2024
Revised: 05.10.2024
Accepted: 09.10.2024
Printed: 30.12.2024

DOI

10.46464/tdad.1538913

Corresponding Author

Ahmet Faruk Levent

Email:

faruk.levent@marmara.edu.tr

1. GİRİŞ

Türkiye’de 1900-2023 yılları arasında can kaybına veya hasara neden olan 269 deprem olmuş, bunlardan 20’si 7 şiddetinin üzerinde gerçekleşmiştir. 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye saati ile 04:17’de ve 13:24’te Kahramanmaraş’ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli iki deprem, can kaybı ve ağır hasar bakımından ülkemizde meydana gelmiş en büyük depremdir. Bu iki büyük deprem sonucunda 50 binden fazla insan hayatını kaybetmiş, yarım milyondan fazla bina hasar görmüş, iletişim ve enerji altyapısı zarar görmüştür (SBB 2023).

Afet; toplum için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı kesintiye uğratan olaylardır (AFAD 2014). Deprem, sel ve kaza gibi travmatik sonuçları olan olaylar, toplum içinde geniş bir kitlenin psikolojik ve ekonomik olarak etkilenmesine yol açmaktadır (Bullock ve diğ. 2016). Bu kitle içinde en çok etkilenen grup çocuklardır (Danışman ve Okay 2017).

UNICEF (2013), “Çocuk Dostu Afet Yönetimi ve Müdahale Rehberi” hazırlanmasını önermektedir. Bu rehber, çocukların savunmasızlığı, afetlerde özel sorunları, çocuk koruma ve sağlık sorunları, su ve sanitasyon, gıda ve beslenme, barınma ve eğitim sorunları gibi genel hususları içermelidir. 1923 Büyük Kanto Depreminin ardından Japon Millî Eğitim Bakanlığı, hayatta kalma, kahramanlık ve trajik fedakârlık hikayelerini toplatmış ve bunları eğitim materyali olarak kullanmıştır (Borland 2006).

Depremler sonrası okullar hızlı bir şekilde yeniden yapılanmaya ve rutine dönüşe odaklanır (Mutch 2014). 6 Şubat depremleri sonrasında da bölgede okulların ivedilikle açılması için büyük gayret sarf edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB); arama kurtarma faaliyetlerine katılım, psikolojik destek hizmetleri ve yardımların dağıtılması için bölgede çalışmalar yürütmüştür. 10 Şubat 2023 tarihinde MEB Deprem Sonrası Psikolojik Destek Eylem Planı paylaşılmıştır. 71 ilde Deprem Psikoeğitim Programları uygulanmış olup depremden etkilenen 10 ilde 2.700.000 öğrenci ve veliye psikososyal destek hizmeti verilmiştir (MEB 2023). Ayrıca Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) üzerinden, en az 47 461 öğretmen “Afet Sonrası Destek Becerilerinin Geliştirilmesi” seminerinden yararlanmışır (ÖBA 2023).

Afetlerle ilgili toplumda bilgi eksikliğini gidermek ve sahip olunan kaynakları tespit edebilmek için eğitim çalışmaları önemli bir yer tutar (Brasini ve diğ. 2020). Afet eylem planı yapmak ve toplumla birlikte hareket etmek gibi öneriler okulların yeniden inşasında gerekli olup; eğitimde deprem sonrası iyileşme ve dayanıklılığın sevgi ve özenle sağlanabileceği belirtilmektedir (O’Connor ve Takahashi 2014). Öğretmenlerin travma sonrası öğrencilere yardımcı olmaları göz ardı edilmemesi gereken bir konudur (Le Brocque ve diğ. 2017).

Ülkemizde deprem olgusu, toplumsal hafızanın önemli bir sorunu olarak görülmektedir (Şenyurt 2014). Türkiye’de deprem bilincinin oluşturulması, deprem öncesi afet yönetimi kapsamında kamu spotları ve toplanma merkezlerinin belirlenmesi gibi adımları içerir. Afet sonrası dönem ise arama, kurtarma, iyileştirme ve yeniden inşa faaliyetlerini kapsar (Alkın 2021). Toplumun afetler karşısında bilinçlenmesinde ve normal hayata dönülmesinde eğitim önemli bir rol oynar (Açmaz Özden ve Özden 2022). Bununla birlikte öğretmenler, travmatik olaylar sonrası çocuklara eğitim ve psikososyal destek sağlamak bakımından çok önemli rol oynamaktadır (Le Brocque ve diğ. 2017).

Doğal afetler; eğitimi, ekonomiyi, nüfus ve göç yapılanmasını ve daha pek çok unsuru etkileyebilecek çapta büyük felaketselere dönüşebilmektedir (Marangoz ve İzci 2023). Kahramanmaraş merkezli depremler de etki çapı ve yarattığı büyük yıkım nedeniyle bu felaketler arasına girmiştir. Doğal afetler pek çok kişiyi çeşitli şekillerde etkilemektedir. Travma yaşamış kişilerin etkilenme düzeyine ve ilişkisine bağlı altı grup tanımlanabilir (Sungur 1999):

Birinci Grup: Olayı birebir yaşamış, ölüm, yaralanma ve kayıplar yaşayan afetzedeler.

İkinci Grup: Birinci gruptaki afetzedelerin aile ve sosyal çevresi.

Üçüncü Grup: Afet bölgesinde çalışan profesyonel ekipler, medya mensupları, gönüllüler ve bunların aileleri.

Dördüncü Grup: Fiziki olarak yaralanmamış, birincil grup afetzedelerle özdeşleşip yardım edenler.

Beşinci Grup: Medya mensupları, olayı kitle iletişim araçlarından takip edenler, devlet yetkilileri gibi dolaylı olarak etkilenenler.

Altıncı Grup: Afete sebep olduğunu düşünen, felaketi üstünde taşıdığına inanan veya daha önce başka bir afet yaşamış kişiler.

Bu çalışmada üçüncü grupta yer alan ve afet bölgesine gidip kurtarma/yardım çalışmalarına katılan, afetzede çocukların eğitimi için gönüllü olan öğretmenlerin deneyimlerine ve görüşlerine odaklanılmaktadır. Bu yönüyle alana özgün bir bakış açısı kazandırması umulan çalışmada bölgede görev alan öğretmenlerin deneyimlerinin kolektif belleğe katkı sunacağı, ayrıca bir deprem ülkesi olan ülkemizde afet yönetiminin çocuğu ve eğitimi içine alan yönüne fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Felaketlerin ardından bir dönüşüm gerçekleştirmek istiyorsak bugün yaşananları iyi okumamız, hatırdı tutmamız ve farkındalık geliştirmemiz gerektiği düşüncesiyle bu çalışmada incelenen deneyim ve görüşlerin değerli olduğuna inanılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat depremleri sonrası deprem bölgelerinde arama, kurtarma, yardım ve eğitim faaliyetlerine katılan gönüllü öğretmenlerin deneyim ve görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Gönüllü öğretmenlere göre deprem bölgesinde eğitimin devam etmesinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?
2. Gönüllü öğretmenlere göre depremin öğrencilere olan etkileri nelerdir?
3. Gönüllü öğretmenlere göre eğitimin devam etmesinde merkezi yönetimin, öğretmenlerin ve yöneticilerin yapabileceği çalışmalar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1) Araştırmanın Deseni

Bu çalışma nitel bir araştırma olup, fenomenoloji deseni ile yürütülmüştür. Fenomenoloji çalışmaları; bireylerin olgulara ilişkin deneyimlerini, bu deneyimlerin zihinde sahip olduğu anlamı, özellikle nesnelerin, olayların, araçların, zaman akışının, benliğin ve diğerlerinin önemini ele almaktadır (Creswell 2016). Fenomenoloji; zamansal farkındalığın, mekânsal farkındalığın, dikkatin, kişinin kendi deneyiminin farkındalığının, eylemin, eylemdeki amaç veya niyetin ve yaşam dünyasındaki etkinliğin karmaşık bir yansımını ortaya koyar (Merriam ve Tisdell 2016). Bu çalışma, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin sonrasında deprem bölgesinde arama, kurtarma, yardım ve eğitim faaliyetlerine katılan gönüllü öğretmenlerin deneyim ve görüşlerine dayanmaktadır.

2.2) Çalışma Grubu

Bu çalışmada çalışma grubu "amaçlı örnekleme yöntemi" ile oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme, ana olgu hakkında bilgi edinmek veya onu anlamak için bireylerin maksatlı bir biçimde araştırmacılar tarafından seçilmesidir (Creswell 2017). Gerekli deneyimleri aktarabilecek potansiyel katılımcılarla görüşülmesini sağlamak için bölgeye gönüllü olarak gitmiş 16 öğretmene ulaşılmıştır. Ayrıca maksimum çeşitlilik örnekleme hedeflendiğinden deprem bölgesinde farklı ilçelere görevlendirilmiş ve farklı görevlerde bulunmuş olan öğretmenler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Maksimum çeşitleme örnekleme yönteminde amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme ele alınan konuya taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek 2011). Araştırmada çalışma grubundaki katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara ilişkin bilgiler
Table 1: Information about participants

	Cinsiyet	Öğrenim Düzeyi	Kıdem Yılı	Okul Türü	Branş	Gittiği Yer
K1	Kadın	Lisans	16	Lise	PDR	K.Maraş-Türkoğlu
K2	Kadın	YL	14	Anaokulu	Okul Öncesi	Adıyaman-Pıncarcık
K3	Erkek	YL	25	Ortaokul	İngilizce	İskenderun-Türkoğlu
K4	Erkek	Lisans	9	Ortaokul	Fen	İskenderun- K.Maraş
K5	Erkek	Lisans	14	Lise	Matematik	Adıyaman-Türkoğlu
K6	Kadın	Lisans	7	Ortaokul	Türkçe	K.Maraş-Türkoğlu
K7	Erkek	Lisans	12	Anaokulu	Müzik	Antakya
K8	Kadın	YL	4	Ortaokul	İngilizce	Antakya
K9	Kadın	Lisans	14	Lise	PDR	Malatya-Mismis
K10	Erkek	Lisans	10	Lise	PDR	İskenderun
K11	Erkek	Lisans	9	Ortaokul	PDR	Adıyaman-Gölbaşı
K12	Kadın	Lisans	15	Lisans	Türkçe	Türkoğlu
K13	Erkek	YL	11	Ortaokul	Türkçe	Elbistan
K14	Kadın	YL	22	İlkokul	Sınıf Öğr.	Samandağ-İskenderun
K15	Kadın	Lisans	7	Ortaokul	PDR	Antakya
K16	Kadın	Doktora	15	Anasınıfı	Okul Öncesi	K.Maraş-Elbistan

2.3) Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın verileri, görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiş olup, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form hazırlanmadan önce ilgili literatür detaylı olarak incelenmiş ve bu bilgiler doğrultusunda açık uçlu soru ve derinlemesine bilgi elde edebilmek için sondaj sorular oluşturulmuştur. Görüşme formu, afet yönetimi eğitimi konusunda uzman olan iki akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen geri dönüşlere göre sorular üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. İki katılımcı ile pilot görüşme gerçekleştirilmesinin ardından görüşme formu tekrar gözden geçirilmiş ve son hali verilmiştir. Katılımcıların onayı alınarak görüşmeler kayıt altına alınmış ve ortalama 45 dakika sürmüştür.

2.4) Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi kullanılarak veriler; sistematik bir şekilde kategorize edilebilir, temalar belirlenebilir, eğilimler ortaya çıkarılabilir ve içeriğin altında yatanlar keşfedilebilir (Krippendorff 2018). Verilerin çözümlenmesi sürecinde, araştırmacılar tarafından veriler ayrı olarak kodlanmış, tema ve kategoriler belirlenmiştir.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için belirlenen stratejiler inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirliktir (Lincoln ve Guba 1985). Creswell ve Creswell (2018) nitel araştırmada araştırmacıların izlediği süreçlerin ayrıntılı aktarılmasının çalışmanın güvenilirliğini artırıcı olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmanın güvenilirliğini arttırmak adına araştırma süreçleri olduğu gibi aktarılmıştır. İnandırıcılığın sağlanması amacıyla görüşme soruları literatürdeki çalışmalar incelenerek hazırlanmış ve uygulamadan önce uzman görüşüne sunulmuş ve buna göre gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Aktarılabirliğin sağlanması amacıyla katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve katılımcılar deprem bölgesine giden gönüllü öğretmenlerden seçilmiştir. Araştırmanın tutarlılığı için analizler yapılırken ortaya çıkan temalar ve kodlara ilişkin araştırmacılar arasında görüş birliği sağlanmasına dikkat edilmiştir. Teyit edilebilirlik için araştırmada yapılan tüm görüşmelerin ses ve görüntü kayıtları dijital ortamda saklanmaktadır.

3. BULGULAR

Katılımcı öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda toplam dokuz tema ortaya çıkmıştır.

3.1) Gönüllü Öğretmenlerin Deprem Bölgesine Vardıklarında İlk İzlenimleri

Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesine vardıklarında ilk izlenimleri temasında, ilk duygular ve ilk düşünceler olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesine vardıklarında ilk izlenimleri
Table 2: First impressions of volunteer teachers upon arrival in the earthquake zone

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
İlk Duygular	Üzüntü	K3, K4, K5, K6, K13, K16
	Hüzün	K3, K5, K6, K16
	Korku	K1, K9, K13
	Acı	K1, K5, K11
	Etkilenme	K5, K8, K12
	Yoklukla başa çıkma hissi	K4, K8
	Bilinmezlik	K9, K15
	Endişe	K13
	Anlamlandırılmama	K2
	Büyük bir boşluk	K4
	Kaygı	K9
	Umutlu	K4
	Yardımcı olmanın mutluluğu	K6
	Gurur	K6
İlk Düşünceler	Büyük bir yıkım	K3, K6, K12, K14
	Cesetler/Kayıplar	K1, K3, K5
	Yıkık binalar	K1, K7, K9
	Felaket	K5, K7, K12
	Savaş sahnesi	K8, K14, K16
	Kapalı yollar/Ulaşım zor	K9, K13, K16
	Sıcak karşılama	K1, K13
	Soğuk	K4, K8
	Karanlık	K13
	Kıyamet	K11
	Kaos	K11
	Her şey kaybolmuş	K7
	Olmayan bir yer	K15
	Orada kalamayacağını düşünme	K15

Gönüllü öğretmenler deprem bölgesine vardıklarında hissettikleri ilk duyguları tanımlarken en çok üzüntü, hüzün, acı ve korku gibi ifadelere başvurmuşlardır. Katılımcıların bu alt tema ile ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K6: Çok çok üzüntülü bir durumdu. 2023 yılında böyle bir yıkımın yaşanması düşündürdü. Üzüldüm yani. Bir tane hanımefendi vardı. O bana: 'Evimin kapısını açmayı özledim' dedi. Ondan sonra pek çok şey için şükretmeyi de kendime bir ders olarak çıkardım açıkçası.

K1: Aslında bir de korkuyorsun, sen de korkuyorsun yani. Orası bir taraftan hala deprem bölgesi ki biz oradayken büyük bir deprem oldu 4.9. Biz kaldığımız yurdun dışındaydık, bahçesindeydik çok hissetmedik ama yurdun içindekiler hemen bağırdı 'Deprem oluyor deprem oluyor' diye. Ranzalar zangır zangır titremiş.

Katılımcı gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesine ilişkin ilk düşüncelerini aktarırken en çok kullandıkları ifadeler ise büyük bir yıkım, savaş sahnesi, felaket, ulaşımın zorluğu ve yıkık binalar şeklinde olmuştur. Katılımcıların bu alt tema ile ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K7: Felaketti yani. Yıkık her yer, kaybolmuş her şey. Ki biz ilk iki gün orada değildik. İlk iki gün orası daha felaketmiş. Oradaki insanların anlatımları buydu.

K8: ...Beni en çok etkileyen o çadırlardaki sobaların, dumanın çıkması, herkes böyle çadırının önünde bir şekilde bir şeyle meşgul, yemek stantları kurulmuştu, insanlar oradan yemek alıyorlardı. Böyle gerçekten sanki savaştan çıkmışız da toparlanmaya çalışıyormuşuz gibi bir his uyanmıştı bende. Çok derinden de etkilenmişim yani ilk gördüğümde orayı.

3.2) Gönüllü Öğretmenlerin Deprem Bölgesinden Döndükten Sonra Yaşadıkları

Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinden döndükten sonra yaşadıkları temasında, duygular ve düşünceler olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinden döndükten sonra yaşadıkları
Table 3: Volunteer teachers' experiences after returning from the earthquake zone

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Duygular	Kendini daha iyi hissetme	K1, K5, K10, K14
	Kaygı (deprem korkusu)	K3, K7, K11
	Vicdani olarak rahatlama	K4, K5, K12
	Vicdan azabı	K8, K10, K16
	Ağlama, üzülmeye, duygusallık	K8, K13
	Kabullenme, çaresizlik	K2, K8
	Sitem	K7
Düşünceler	Tekrar gitme isteği	K1, K5, K9, K10, K12, K13, K15, K16
	Depremzedeleri yokluk içinde bırakıp dönme	K1, K2, K6, K8, K10, K15, K16
	Aklın orada kalması	K2, K8, K10, K15, K16
	Depremzedelerle bağ kurma	K5, K8, K10, K13, K14
	İşe yaramış olma	K1, K5, K7, K12, K14
	İyi ki gitmişim	K5, K12, K14
	Normal hayata alışmakta zorlanma	K8, K9, K15
	İnsanlara karşı sorumluluğunu yerine getirme	K12

Deprem bölgesinden döndükten sonra katılımcılar en fazla toplumsal sorumluluğunu yerine getirmenin verdiği duyguyla kendilerini iyi hissettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu alt tema ile ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K5: ...Hatta götürdüğümüz malzemeleri oradaki bayan personel, askerler falan gördüklerinde 'A ne kadar güzel, iyi ki bunlar geldi' falan dediklerinde biz kendimizi biraz mutlu hissettik... Oysa biz direkt onların istediği listeyi götürdük. Mesela hiç aklımıza gelmez, hiç unutmam mesela 'tırnak makası'. Tırnak makasına çok sevinmişlerdi mesela... Biz eşyaları teslim ettikten sonra içimiz biraz huzur doldu... Yani 'İyi ki gitmişim' dedim.

K14: ...Orada kendilerini değerli hissetme, orada birilerinin onlar için, oraya gelmiş olması fikri o kadar onlar için güzel gelmiş ki. O bana da iyi geldi. Yani iyi ki gitmişim dedim. İyi ki oradaymışım dedim. İyi ki o çocuklara şöyle dokunmuşum dedim yani. Onlar da iyi ki bana dokundu dedim.

Katılımcı gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinden döndükten sonraki düşünceleri içerisinde en çok deprem bölgesine tekrar gitme isteği dile getirilmiştir. Katılımcıların bu alt tema ile ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: ... Aklım orada, oradaki çocuklarla, oradaki ailelerle kaldı. Orada yapılması gereken çok şey vardı ama biz dönmek zorunda kaldık.

K13: Döndüğümde de aslında tekrardan geri gideceğim hissiyle yaşadım. Ve başvurumu yaptım, bakanlığın tekrar görevlendirmesini istedim. Ama nasip olmadı... Yani kendimi hala oraya ait

hissediyorum. Horanta diyorlar onlar, büyük bir aile. Biz o Horantanın bir parçası olduk. Zannederseniz öyle de kalacağız ömür boyu.

3.3) Gönüllü Öğretmenlerin Deprem Bölgesine Gitme Nedenleri

Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinde gitme nedenleri temasında, kişisel nedenler ve toplumsal nedenler olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Gönüllü öğretmenlerin bölgeye gitme nedenleri
Table 4: Reasons for volunteer teachers to go to the region

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Kişisel Nedenler	İlk anda gitmek istedim/düşünmeden	K2, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K13, K15
	Gücüm ve potansiyelim var	K4, K7, K16
	Çocukluk hayali/yardım etmenin yüceliği/gönüllülük misyonu	K12, K15, K16
	Pozitif bir insana olan ihtiyaç vardı	K7, K14, K16
	Gitmemek/Kalmak daha zor geldi	K9, K14
	Vicdanen rahatlama	K8, K12
Toplumsal Nedenler	Bir şeyler yapmalıyız düşüncesi	K1, K4, K5, K7, K10, K13, K14
	Bölge ile gönül bağı/vefa borcu olması	K3, K10, K11, K12, K14
	Yardım etmek/katkıda bulunmak istemek	K4, K6, K7, K8, K16
	Çocuklar için bir şeyler yapabilmek için gittim	K2, K7, K8, K14
	Görev olarak düşünmek	K3, K12
	Üyesi olduğum sendika ile birlikte gittim	K2, K10
	Öğrencilerimin yüzüne rahat bakabilmek için	K7

Katılımcılar, depremin ardından bölgeye gitmeye karar vermede kişisel nedenler içerisinde en fazla "İlk anda hiç düşünmeden gitmek istedim" ifadesini vurgulamıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K10: Depremi duyar duymaz sendikadan arkadaşlarla iletişime geçtik. Ne yapabiliriz? Ne edebiliriz? diye aramızda konuştuk. Toplumsal hassasiyeti yüksek bir grubun üyesi ya da o grubun üyeleriyle aynı ortamdaysanız, bu ister istemez sizde de bir hassasiyet duygusu oluşturuyor.

K16: Ben küçük yaşlardan beri gönüllü çalışıyorum. İlkokulda başladı benim ilk gönüllülüğüm. Okurken de her zaman böyle kendime söz verdim. Hiç tanımadığım, bilmediğim, belki de hiç tanımayacağım insanlar için gönüllü çalışacağım. Ve bir anlamda bir öğretmen olarak da bütün yıl içerisinde mutlaka bir zamanımı gönüllü çalışmaya ayıracağım gibi bir şey belirledim. Bu benim bir misyonum yani. Hala devam ediyor bu. Böyle bir yol açtım kendime, öyle söyleyeyim.

Katılımcı gönüllü öğretmenlerin depremin ardından bölgeye gitmeye karar vermesindeki toplumsal nedenler arasında "Bir şeyler yapmalıyız" düşüncesi öne çıkmaktadır. Bu alt tema ile ilgili katılımcılardan K7'nin görüşleri şu şekildedir:

K7: Yani okula döndüğümde çocukların suratına bakabilmem için oraya gitmem gerekiyordu. Evde oturarak bir şey olmuyordu. Oradaki çocukların da bir şeye ihtiyacı var. En azından pozitif insana ihtiyaçları var... Oradaki insanlara sevgisini paylaşacak biri lazım.

3.4) Deprem Bölgesindeki Koşullar

Gönüllü öğretmenlere göre deprem bölgesindeki koşullar temasında, barınma ve hijyen olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Deprem bölgesindeki koşullar
Table 5: Opinions on the conditions in the earthquake zone

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Barınma	Rahat ettik (Yatılı okulda/yurtta)	K3, K5, K6, K9, K11, K12, K13, K16
	Binadan korkma/riskli binada veya yakınında kaldık	K1, K4, K7, K14
	Beklediğimizden iyiydi/yeterliydi	K5, K9, K11, K16
	Yatacak yer sıkışık/kalabalık/Barınma şartları kötüydü	K4, K10, K15
	Konfor aramadım	K1, K3, K8
	Toplanma alanında güvenlik problemi vardı	K7, K14
	Yağmurda su geçen konteynerler	K14, K15
	Elektrik kesintileri çok oldu	K14
Hijyen	Tuvalet/banyo sorunu	K1, K2, K3, K4, K7, K8, K15
	Çadırlarda hijyen problemi	K2, K7, K8, K10, K15
	Yemekler temizdi	K1, K5, K12, K13
	Hastalık riski/korkusu	K2, K7, K10
	Su sıkıntısı	K4, K14
	Yiyecek hijyeni yoktu	K7

Katılımcılar, deprem bölgesindeki barınma koşullarına ilişkin en fazla “Yatılı okulda/yurtta rahat ettik” ifadesini vurgulamıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K4: Biz oradayken depremler yaşanıyordu ve binanın çatlak olduğunun farkındaydık orada. Sonrasında zaten bizi oradan çıkarmalarının sebebi bu deprem riskinden dolayıymış. Kaldığımız koşullar biraz kötüydü, kamp yapma alanındaki gibi böyle çok sıkışık bir alanda. Çünkü tek bir derdimiz vardı: Uyuyabilmek. Geliyorduk, uyuyorduk ve çıkıyorduk. Onun dışında başka bir imkân, banyo vs. yok. İlk gittiğimizde ilk iki gün su da yoktu.

K5: Çadırda bile kalsak önemli değil dedik. Ama gittiğimizde sürpriz olarak bizi bir merkezde bir yurda yerleştirdiler. Yurt da bizim bildiğimiz bayağı dayalı döşeli. Hatta bize temiz nevresim de verdiler. Çok şaşırmıştık yani.

K15: Dört öğretmen bir konteynerde kalacaktık. Ortada tuvalet ve banyo varmış. İşte suyu açıyoruz. Su konteynerde yerlerdeydi. Yani altyapı çok kötüydü. Banyo yapacağız, öyle bir şey yok. Gittiğimiz yerde yatacağımız odada nevresimler iyi durumda değildi. Önceki hafta öğretmenlerden kalanlar olmuş. Bunların hiç peşine düşmüyoruz. Çünkü orada bunu istemeyi lüks gibi sayıyoruz kendimizce. Çünkü biz gönüllüüz.

Hijyen alt temasında tuvalet/banyo sorunu katılımcılar tarafından sıkça dile getirilmiş olup çadırların temizliği ve hastalıklara da dikkat çeken ifadeler kullanılmıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: Sadece hijyen çok büyük problemdi yani ben uyku tulumu götürmemiştim. Çok rahatsız oldum. Çünkü hani böyle çok gönüllü gidiyorsunuz ama ihmal ettiğiniz ufacık bir şey bile sizi çok zorlayabiliyor. Çok zorlandığım bir süreçti. Çünkü oraya o güne kadar bir sürü insan gitmiş, orada yatmış, kalkmış falan. Hasta mı olacağım, hastalık mı kapacağım diye düşünüyorsunuz.

K13: Ama inanın dediğim gibi yorgunluk hakikaten hissetmiyordum. Zaten yeme içme ihtiyacı gerçekten yoktu. Mesela o noktada sağ olsunlar, biz mahcup oluyorduk. Yani ben en lezzetli yemekleri orada yedim.

K7: ...Ama hiç hijyen koşulları iyi değildi, felaketti. Hatta oradaki bir adam da bize söyledi, öğretmen de bize söyledi: ‘Burada yemek yemeyiniz, yemek ihtiyacınızı başka bir yerde giderin.’ dedi.

3.5) Gönüllü Öğretmenlerin Deprem Bölgesinde Yaptıkları Çalışmalar

Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinde yaptıkları çalışmalar temasında, eğitim ve yardım olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesinde yaptıkları çalışmalar
Table 6: Activities of volunteer teachers in the earthquake region

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Eğitim	Atölyeler (Yaratıcı drama, resim, hikâye, film)	K1, K2, K4, K14, K15, K16
	Psikoeğitim	K9, K10, K11, K14, K15, K16
	Oyun	K1, K2, K5, K11, K15, K16
	Destekleme Yetiştirme Kursları (DYK)	K4, K5, K6, K8, K12, K13
	Kitap temini	K2, K13, K16
	Sosyal etkinlik	K15, K16
Yardım	Yardım malzemesi taşıma/tasnif/ulaştırma	K3, K4, K5, K7, K9
	Enkaz kaldırma	K7
	Yemek yapma	K3

Katılımcıların deprem bölgesinde eğitim temasında en çok dile getirilen çalışmaların Destekleme Yetiştirme Kursları (DYK), psikoeğitim, oyun ve atölyeler olduğu görülmektedir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: Çocuklarla film gösterisi yapabilecek kadar bir şey kurulmuştu işin doğrusu. Film gösterileri falan yaptık. Çadır alanında kocaman bir alan ayrılmıştı. Biz o alanda çocuklarla oyunlar oynadık, hikayeler okuduk, resimler yaptık. Onların bildiği, onların bizden önce oynadığı oyunlar vardı. Onları bize öğrettiler. Öyle vakit geçirdik.

K13: Biz orada DYK kurslarını yeniden başlatmak için gittik. 18 öğretmendik. Her branştan bir öğretmenimiz vardı. Pendik Belediyesi iş birliği ile ciddi manada bir kitap yüküyle birlikte gittik biz oraya. Yani kaynak, deneme, LGS'ye hazırlanan bir öğrencinin neye ihtiyacı varsa biz buradan yüklenip 18 arkadaş orada hem organizasyonunu yaptık hem götürüp deneme sınavları, optik okuyucular, optik formlar yani profesyonel bir şekilde hepsini aldık gittik.

Yardım alt temasında deprem bölgesine gönüllü giden öğretmenlerin depremden etkilenen insanlara yardım için yardım malzemelerini taşıma, tasnif etme ve ulaştırma, yemek yapma, enkaz kaldırma gibi çalışmalara katıldıkları görülmektedir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K3: İskenderun'a ilk gittiğimde mesela çok çalıştık biz. Sürekli malzeme geliyor, yani hamallık yapıyorduk, boşaltıyorduk, tırlar dolusu. Sakatlanma riski vardı, çok ağır malzemeler vardı, mesela jeneratörler vardı falan. Onları boşaltıyorduk... Maraş'ta yemek pişirdik. Yani bize bir yer verilmişti. Orada yemek yapıyorduk. İnsanlar kaplarıyla girip yemek alıyordu. Konteyner Kent vardı hemen yanında. Oradaki insanlara daha çok yemek yaptık.

K4: Bizim oradaki işimiz gelen tırlarla ilgiliydi, o gelen tırları, yardım tırlarını insanlara dağıtmak. Oraya kamyonlarla gelenler vardı, farklı araçlarla gelenler vardı, kendi başlarına gelenler vardı, işte kıyafeti olmayan, yemeği olmayan insanlara yardım dağıtılması sürecinde, bunların organize edilmesi sürecinde orada yer aldık. Bazı zamanlarda da kendimiz kamyonlara binip sahaya gidip orada insanlara yardım etme sürecine de girdik.

K7: Bulduğumuz süreyi en iyi, doğru değerlendirmeye çalıştık. Enkaz kaldırmaya da katıldım oradayken.

3.6) Deprem Bölgesinde Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Gönüllü öğretmenlere göre deprem bölgesinde eğitimde yaşanan sorunlar temasında, fiziksel ve diğer sorunlar olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Deprem bölgesinde eğitimde yaşanan sorunlar
Table 7: Problems in education in earthquake region

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Fiziksel Sorunlar	Yıkık/hasarlı okul binaları	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K10, K16
	Eğitim için ayrılan konteynerlerin küçük/havasız olması	K1, K8, K15, K16
	Çadır sınıfların yağmur/rüzgârdan etkilenmesi	K8, K10
	Enkaz/yıkım çalışmaları/toz/gürültü	K4, K14
	İnternetin/teknolojik altyapının yokluğu	K15
	Artçılar	K1
Diğer Sorunlar	Öğrenci sayısının fazlalığı/öğretmen yetersizliği	K8, K12, K13, K14, K15, K16
	Kitaplık/tahta/materyal vb. eksikleri	K2, K8, K10, K15, K16
	Öğrencilerin deprem korkusuyla binalara girmek istememesi	K1, K4, K7
	Ulaşım problemi	K14

Deprem bölgesinde eğitimin devam etmesinde yaşanan fiziksel sorunlar alt temasında katılımcılar en fazla yıkık/hasarlı okul binaları yıkık ve eğitim için ayrılan konteynerlerin küçük/havasız olmasını dile getirmiştir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K4: En büyük problem bina içine girememe. Yani korku, tekrardan deprem olursa ne olur şeklinde. Mesela bir tane okulun müdürü vardı: 'Ben iki hafta bina sağlam olmasına rağmen binaya giremedim' dedi. Biz oradayken bir aydan fazla geçmiş olmasına rağmen hâlâ arabasında yatıyordu. Görevli olduğu için okulda bulunmak zorunda. Mümkün olduğunca okulun içine girmiyor ve bütün işini arabasının içinden hallediyordu.

K8: ... Sonra mesela kitaplıklar olmadığı için yağmur yağdığında ıslandı, çadırlara su bastı benim orada olduğum dönemde. Kitaplarımızın çoğu ıslandı. Onları koyacak yerler bulamadık. Onun dışında da iki tane DYK çadırı kurulmuştu ama o çadırlar çok yetersizdi. Çünkü çok küçüktü ve öğrenciler kalabalıktı. Bir de çok alçak olduğu için yani bazı öğretmenler böyle başını eğerek girip öyle ders anlattı. Tahta mesela, yere koymuştuk biz tahtayı. Eğilip yerde oturarak ders anlattık. Öğrencilerin yarısı görüyor, yarısı göremiyordu. Çadırlar daha konforsuzdu. Oval bir şekilde yapılmış çadırlar vardı iki tane. Onlarda çok zor ders yapıyorduk. Mesela kapıyı kapattığımız zaman çok havasız kalıyordu içerisi. Açtığımız zaman da işte dışarıdan gürültü geliyor ya da soğuk geliyordu. O yönden çok zorlandık.

K14: Okul binası sağlam ama okulun etrafında yıkılmak üzere olan bir sürü bina var. Okul binası sağlam ama etrafını çevreleyen duvar çocukların üstüne her an yıkılacak şekildedeydi. Yani nasıl diyeyim? Hiçbir güvence yok. Yani sağlık koşulları desen zaten tozdan artık böyle boğazın nefes alamayacak hale geliyordu. O ikinci gidişimizde İskenderun'a gidişimizde ben nefes alamadım. Nefes alamadım yani öksürükten boğaz ağrısından. Çünkü her tarafta sadece bir toz bulutu vardı. Çünkü binaların hepsi yıkılıyordu. Her tarafta bir toz vardı. İnanılmaz bir şey vardı: Toz, kir.

Deprem bölgesinde eğitimin devam etmesinde yaşanan diğer sorunlar alt temasında katılımcılar en fazla öğrenci sayısının fazlalığı/öğretmen yetersizliğini dile getirmiştir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: ... Mesela branş kitapların hiçbiri yoktu. Liseli çocuklar bizden defalarca kere kitap istediler. Yani onların soru bankalarına, kaynaklara ihtiyaçları vardı. İlkokulda bir öğretmen arkadaş vardı, ben oyun oynatırken bana şunu dedi: 'Bunlar boş, biz bu çocuklara ne öğreteceğiz? Kitap yok. Öğretmene yardımcı kitap yok, yardımcı kaynaklar yok'.

3.7) Gönüllü Öğretmenlere Göre Depremzede Öğrencilerin Durumları

Gönüllü öğretmenlere göre depremzede öğrencilerin durumları temasında, psikolojik durumları ve eğitim durumları olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Depremzede öğrencilerin durumları
Table 8: Status of earthquake victim students

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Psikolojik Durumları	Umut dolu/azimli	K4, K8, K12, K13, K16
	Sohbet etmeye ihtiyaçları vardı	K1, K4, K5, K11, K16
	Aktivite, oyun arayışydılar/eğlenmeye ihtiyaçları vardı	K2, K3, K4, K11
	Binaya girme konusunda tereddütleri vardır.	K4, K6, K8, K15
	Deprem hâlâ etkisindedir	K6, K10, K14
	Duygusal, hassas	K1, K8
	Minnet dolu	K1, K14
	İçine kapanma	K4
Dalga geçme, çok konuşma	K10	
Eğitim Durumları	Sınav/ders odaklı	K3, K4, K5, K6, K8, K11, K12, K13, K15, K16
	Öğrenciler isteklidir	K1, K3, K6, K8, K9, K12, K13, K14, K15, K16
	Velileri de istekliydiler	K1, K2, K8, K12, K13, K14, K16
	Öğrenciler çok başarılıydı	K4, K5, K6, K12
	Okul/okuma özlemi	K8, K12, K15, K16
	Ulaşamayan/boşta çocuklar çoktu	K10, K16
	Bulunduğu şehrin dışında eğitime devam etmek istiyorlar	K3, K4
	Öğrenme gelişiminde gerileme	K16
	Gündüz yardım çalışmalarında bulunup derslere gelemeyen öğrenciler vardı	K13
	Eğitime çok önem verme	K13

Depremi yaşamış öğrencilerin psikolojik durumları alt temasında en öne çıkan kod, geçirdikleri zor döneme rağmen öğrencilerin umutlu ve azimli olduklarıdır. Ayrıca öğrencilerin sohbet etme, oyun ve aktivite ihtiyaçları gönüllü öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K1: Hemen konuşmaya başladılar. O kadar çok sohbet etme ihtiyaçları var ki, kendilerini anlatmaya. Çok büyük bir uzmanlığa filan gerek yok. Kim ne yapabiliyorsa gitmesi lazım bence.

K2: Öte taraftan mesela Kızılay'ın bir çocuk çadırı vardı. Mesela orada daha çok böyle eğlence etkinlikleri, palyaço çağırmak, balon şişirmek gibi etkinlikler yapılıyordu. Ama ailelerle konuştuğumuzda bir okul kurulduğunu ama çocukların oraya çok gitmediğini söylediler. Çocuklara sorduğumuzda neden gitmiyorsunuz dediğimizde 'Burası daha iyi, burası daha eğlenceli' falan demişlerdi.

K4: Hepsi umut doluydu. Onlar daha dirençli bizden, gördüğüm bu. Tabii sonrasında bunların acılarını yaşayacaklar, büyük ihtimalle sonrasında hissedecekler. Mesela bir öğrencim vardı, bana arkadaşlarını nasıl kaybettiklerini, o süreçleri falan anlattı. Ama yine de çalışmaya devam etti o çocuk. Hatta oradaki öğrencilerden fen lisesini kazanan öğrenciler, İstanbul'da bir liseyi kazanan öğrenciler var şu anda... Ama hepsinin de genel olarak çoğunluğu diyeyim, bir an önce orayı terk etmek istiyorlardı. Kazanıp gitmek istiyorlardı. Zor şey. Mesela bir tanesi şey dedi: 'Bir daha deprem olursa kesinlikle çorap göndereceğim bölgeye'... Bazıları içine kapanmış durumdaydı, konuşmuyorlardı. Bazıları da tam tersi aşırı fazla konuşuyordu.

K16: Normal bir iletişim kurmaya, sohbete ihtiyaçları vardı. Onlara çok iyi geldik. Yaşadıkları şeylerden sonra uzun zaman da kolay olmayacak diye düşünüyorum. Tabii normal rutinlerinde çocuklar okullarda, aileler evlerinde veya işlerinde oluyor. Dolayısıyla okulun olması normal yaşama dönmeleri demek.

Depremi yaşamış öğrencilerin eğitim durumları alt temasında gönüllü öğretmenler en fazla öğrencilerin sınav/ders odaklı oldukları dile getirilmiştir. Bu görüşü öğrencilerin okulu özledikleri ve başarılı olduğu görüşü takip etmiştir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K5: Hocam ben lise öğretmeniyim. İlk defa hayatımda orada ortaokul derslerine girdim. Hocam LGS öğrencileri çok iyiydi. Yani öyle böyle değil. Deneme falan da yapıyorduk. Öyle söyleyeyim. Ama lise öğrencileri için aynı şeyi söyleyemeyeceğim.

K12: Gelen öğrenciler tabii ki motive olarak geliyorlardı. Muhtemelen okulların iyi öğrencileriydi zaten. Kendileri zaten sınava hazırlanmaya başlamışlar. Ne bileyim işte konu eksiği olanlar konu eksiğini gidermek istiyordu. Test çözmek istiyorlardı. Gayet güzel ders işledik ve açıkçası benim İstanbul'da veya o güne kadar 14-15 yıllık öğretmenlik hayatımda o bir haftada aldığım tatmini İstanbul'daki okulumda almadım. Çok istekli, heveslilerdi, almaya hazırlardı.

K4: Öğrenciler, veliler, hatta öğretmenler de başlamasına olumlu bakmıyorlardı... Yani o binaya girme konusunda tereddütleri var. Zaten öğrencileri toplayarak getirmişler. Biraz öğrenciler umutsuz bir durumdaydı o konuda. Onları toplamak, tekrardan okula adapte etmek ayrı bir problem. Başka bir sorun da idarecilerin mesela konuştuğunda: 'Öğretmenimiz yok hocam dedi.' Öğretmenler de gelmek istemiyorlar ki zaten çoğunluğu öğretmenlerin şehir dışına çıkmışlar, gelmiyorlar, eşleri de gelmek istemiyor, çoğu gelmek istemiyor. Çekiniyorlar. Gelseler bir de şöyle bir problem var: Nerede kalacaklar? Ev yoktu mesela. Mesela müdürün bir tanesinin de söylediği şeydi: 'Kalacak yer ayarlayabilsem öğretmenimi getireceğim' diyor da kalacak bir ev yok. O yüzden okulun açılmasında asıl problem eğitim verecek olan kişiler.

K10: Eğitim anlamında bizim gittiğimiz süreçte çok hazır bir durum yoktu. Çok fazla kayıp vardı hocam. Çok fazla kayıp olduğu için birinci derecede ailesinde kayıp olanlar da vardı. Yani arkadaşlarını kaybedenler de vardı. Zaten çıkabilenler şehirden çıkmıştı.

K13: ... Bir süre sonra eğitime çok kolay adapte olduklarını fark ettik. Rahat bir şekilde, normal okula geliyormuş gibi düzenli bir şekilde geldiler, şikâyet etmediler... Çünkü öğrenciler de eğitim anlamındaki sorumluluklarını taşıyorlardı. Ben böyle bir öğrenci grubuyla mesleki hayatımda, özellikle Batı'da çalışmadım.

K14: Okulların açılmasına veliler çok çok sevindiler. Demin söylediğim sebepten dolayı. Çünkü orada sadece bir şey konuşuluyordu ve herkes çok çok yorgundu. Orada yaşam buradakinden yani normal hayattakinden üç kat daha zor. Çünkü mesela su yok. Her gün işte bir araç geliyordu ve tankerlerle su dolduruyorlardı. Bak en temel ihtiyaçlardan bahsediyorum. Bir annenin yükü on katına çıkmıştı. Değil psikolojik sağlık, fizyolojik sağlıkları da kalmamıştı artık. O yüzden okulun açılması, çocukların bir süreliğine güvenli bir ortamda olduğunu bilmek, öğretmene, okula emanet etmek onlar için hem duygusal olarak çok büyük bir şeydi rahatlatma, hem de fiziksel olarak da bir rahatlatmayı.

3.8) Depremle İlgili Yönetimin Yapması Gerekenler

Gönüllü öğretmenlere göre depremle ilgili yönetimin yapması gerekenler temasında, merkezi yönetim ve yerel yönetim olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Depremle ilgili yönetimin yapması gerekenler
Table 9: What the administration should do about the earthquake

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Merkezi Yönetim	Deprem sonrası psikolojik ilkyardım için gönüllülere eğitim verilmeli	K8, K9, K10, K11, K14, K15, K16
	İlçe/aile/öğretmen eşleştirmesinde uyuma dikkat edilmeli	K1, K14, K16
	Depremzede öğrencilere lise/üniversite yerleştirmelerinde ek kontenjan açılmalı	K1, K3, K4
	Eğitimsiz/yetersiz personelin depremzedelere teması önlenmeli	K10, K13
	Dışarıdan krize müdahale ekipleri kurulmalı	K1, K2
	Eğitim hızlıca başlatılmalı	K3, K7
	Üniversitelerde Afet İlk Yardımı dersi olmalı	K1
	Deprem sonrası raporlar düzenleme	K4
	Afetler için ayrı bütçe ayrılmalı	K2
	Diğer bakanlıklar çocuklarla ilgili çalışmalarda MEB ile iş birliği yapmalı	K13
Gönüllülük mekanizması güçlendirilmeli ve teşvik edilmeli	K2	
Yerel Yönetim	Okullar depreme önceden hazırlık/organizasyon yapmalı	K3, K4, K7, K10, K11, K13
	Öğrencilere depremle ilgili eğitimler/tatbikatlar/dersler	K4, K9, K10, K14
	Okullarda acil ihtiyaçları belirleyecek komisyonlar kurulmalı	K1, K10
	Sığınma alanları/depolar/depo okullar oluşturulmalı	K2, K8
	Her ilçede afet komisyonları kurulup ciddiyetle çalışmalı	K6, K10
	Okulların PDR birimleri aktif çalışmalı	K4, K9
	Okul binaları depreme dayanıklı hale getirilmeli	K6
	Deprem sonrası dezavantajlı çocukların eğitimi için çalışmalar yapılmalı	K14
	Okul yöneticileri kriz anlarında inisiyatif alabilmeli	K14
Okullar toplanma/eğitim/terapi merkezi olmalı	K3	

Depremle ilgili merkezi yönetim tarafından yapılması gerekenler alt temasında, deprem sonrası psikolojik ilkyardım için eğitim verilmesi görüşü öne çıkmıştır. Ayrıca depremlerde öğretmenlere tayin hakkı verilmesi de gönüllü öğretmenler tarafından vurgulanan diğer bir kod olmuştur. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K3: Önceden tatbikatını yani bu işin böyle bir şey olursa nasıl yapılır ayarlamak lazım diye düşünüyorum ama bizim ülkede günü kurtarma derdi var. Günlük yaşıyoruz. Bu da unutulur gider yani Sakarya Depremi gibi. Hem devlete düşen işler var burada, bir de yani böyle bir şey olduğu zaman bize de düşüyor, gönüllülük yani o emeği vermek lazım, dayanışma, yardımlaşma. Okullar çok yardımcı olabilir bu konuda. Yani her türlü şeyin merkezi olur, eğitim merkezi olur, terapi merkezi olur. Bu şekilde kullanılabilir.

K7: Hatta bence ilk günlerde bir ekip olacaksa öğretmen ekibi de olmalı ve anında bir okul öncesi çadır kurulmalı. Oradaki çocukların orada o atmosferi görmemesi gerekiyor... Psikolojik etkileri çok daha büyük oluyor. Zaten büyük bir şey yaşamışlar ve bu daha da derinleşiyor. Yani orada öğrenciler, veliler, oradaki, o bölgedekiler eğitimi düşünebilecek durumda değillerdi ama zaten toplum eğitimin ihtiyaç olduğunu bilmez. Talep etmez. Devlet bunu sunar. Onların belirleyeceği bir şey değil. Bence eğitim şarttır. Hemen başlamalı. Olduğu gece başlamalı eğitim. Öyle ertelenecek bir şey değil.

K10: Doğal afetlerden sonra bence eğitimsiz personelin, özellikle bazı sivil toplum kuruluşlarının ya da doğal afetin belli bir argüman üzerinden gerçekleştiğine yönelik fikri olan bu kişilerin alana girmemesi gerekiyor. Psikolojik ilk yardımda temel mantık şudur: Önce zarar verme. Zaten iyileşmesine katkı sunacaksın ama önce zarar verme. Orada Kızılay'ın çok eğitimsiz, çok anlamsız, çok riskli davranan personelleri vardı.

K14: ... Ben çok büyük bir ülke olduğumuzu düşünüyorum. İşte mesela Hatay'a, Konya kardeş şehir seçildi ve bütün altyapısıyla ilgili şeyleri kardeş şehir yaptı. Aslında o kadar büyük bir ülkeyiz ve o kadar büyük kaynaklarımız var ki insan kaynaklarımız çok çok fazla. Mesela ben kesinlikle isterdim ki her aileye bir mentor aile yani her aileye bir destek aile yapılabilirdi.

Depremle ilgili yerel yönetim tarafından yapılması gerekenler alt temasında, gönüllü öğretmenler en fazla okullarda depreme önceden hazırlık/organizasyon yapılması gerektiğini dikkat çekmişlerdir. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K8: ... Yani bir depo okul gibi bir şey yapıp böyle bir durum yaşandı, sel yaşandı, deprem yaşandı, bir felaket yaşandı. O zaman her mahallede, işte her semtte diyelim ki bir tane depo okul var, sıraların olduğu, rafların olduğu, kitapların olduğu her sene mesela güncellenecek. Uzak yerlerde, daha güvenli yerlerde kurulup işte depremlerde öğrenciler oraya taşınarak götürülebilir belki.

K9: Okulların PDR birimlerinin psikolojik sağlamlığı arttıracak çalışmalar yapması çok önemli. Akabinde yapılacak çalışmalar içerisinde oradakileri umutlandırmak çok önemli. Umutlu bir geleceğe, bir hayale, bir düşünceye taşıyor olmak çok önemli olduğu için... Zaten ilk olarak psiko-sosyal çalışma, psikoeğitim çalışmaları, grup çalışmaları, veli çalışmaları yapılmalı bence.

3.9) Depremle İlgili Öğretmenlere Yönelik Yapılması Gerekenler

Depremle ilgili öğretmenlere yönelik yapılması gerekenlere ilişkin öneriler temasında, deprem öncesi ve deprem sonrası olmak üzere iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Depremle ilgili öğretmenlere yönelik yapılması gerekenler
Table 10: Things to be done for teachers about earthquake

Alt Tema	Kod	Katılımcılar
Deprem Öncesi	Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli/eğitimler nitelikli olmalı	K2, K4, K8, K9, K10, K11, K14, K15, K16
	Öğretmenler deprem öncesinde bu konuda kendini geliştirmeli	K3, K4, K7
	Okullarda acil ihtiyaçları belirleyecek komisyonlar kurulmalı	K1, K10
	AFAD öğretmenlere staj döneminde eğitim vermeli	K1
Deprem Sonrası	Gönüllü öğretmenlerin bölgeye gitmeleri kolaylaştırılmalı	K7, K12, K14, K15, K16
	Gönüllü öğretmenlere hızlı ulaşma	K3, K4, K14, K15, K16
	Öğretmenler örgütlü bir şekilde bölgeye gitmeli	K2, K14, K15, K16
	Depremzede öğretmenlere tayin hakkı	K1, K10, K14, K15
	Öğretmenlerin deprem bölgesinde daha aktif olması sağlanmalı	K2, K13, K14
	Gönüllü ekiplerin daha uzun kalmasını sağlanmalı	K2, K3
	Çadırkentlerde de öğretmenlerden yararlanılmalı	K7, K13
	Gönüllü öğretmenler uzaktan eğitim yoluyla depremzede öğrencileri desteklemeye devam etmeli	K6
	Özel okullardan da gönüllü olmak isteyen öğretmenler için imkanlar sunulmalı	K7

Depremle ilgili öğretmenlere yönelik deprem öncesinde yapılması gerekenlere ilişkin öneriler alt temasında, öğretmenlerin afet yönetimi hakkında hizmet içi eğitim alması gerektiği görüşü öne çıkmıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K4: Bize AFAD eğitimlerinde ya da seminerlerde hep deprem anı anlatılıyor. Deprem olursa şunu yapın, bunu yapın. Toplanma alanları nedir? Bence daha önemli konular var: Mesela gıdaya nasıl ulaşırsınız? İletişim nasıl sağlarsınız? Çıktınız, ulaşım yok, iletişim yok, kimseye haber verme olanağı yok. Nasıl insanlara bilgi ulaştıracaksınız? Durumla ilgili nasıl hareket edeceksiniz? Ya da gelen insanları nasıl yönlendirebilirsiniz? Bu konularda da mutlaka eğitim verilmeli öğretmenlere.

K8: Öyle bir eğitim verilmeli ki biz ne yapacağımızı adım adım bilmeli ve soğukkanlı kalabilmeliyiz böyle bir durumda. Bu konuda çok bilinçsiz olduğumuzu ve eğitimsiz olduğumuzu düşünüyorum. Yani çok açsözlülükle söyleyeyim bunu bir öğretmen olarak, bir devlet öğretmeni olarak hatta: Çok büyük eksiklerimiz var... Deprem öncesinde eğitim alınıp, bunların bize verilmesi gerektiğini düşünüyorum öğretmenlere. Yani depreme, herhangi bir felakete hazırlanmalıyız. Ve deprem olursa ne yapacağımızı bilmeliyiz. Bittikten sonrasında da ne yapacağımızı bilmeliyiz. Nasıl bir tutum sergileyeceğimizi. Psikolojik destek çok önemli. Onunla ilgili mesela mutlaka seminerler olmalı. Psikolojik yönünü de hiç bilmiyoruz yani. Herkes kendi hayatındaki mücadele şekliyle mücadele ediyor bir şekilde.

K16: Her okuldan iki öğretmen eğitim alıp okullarındaki diğer öğretmenleri eğitmesi gerek. Bu konuda verilen eğitimler de bence çok iyi düzeyde değil. Sadece AFAD yetkilisi bize iyi düzeyde bir eğitim verdi. Diğer verilen eğitimden ben hiç memnun kalmadım ve hayal kırıklığı yaşadım açıkçası. Bir kere bu eğitimleri baştan ele almalı. Hem personel hem ciddiyet anlamında. Böyle olmamalı. Her şey kâğıt üzerinde yapılıyor. Nasıl yapılacağı biliniyor evet ama uygulama olmuyor. Eğitimlerin bile uygulamasına gelince iyi değiliz.

Depremle ilgili öğretmenlere yönelik deprem sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin öneriler alt temasında, gönüllü öğretmenlerin bölgeye gitmelerinin kolaylaştırılması ve gönüllü öğretmenlere hızlı ulaşılması görüşleri öne çıkmıştır. Bu alt tema ile ilgili katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K13: ... Çünkü şunu gördük biz, AFAD'dan gelen insanlar, oranın tabiriyle yani siyah arabalarına, büyük jiplerine binip geliyorlar. Benim canlandırmam, bu benim zihnimde olan bir şey çünkü. Takım elbiseleriyle, güneş gözlükleriyle şöyle etrafı bir süzüyorlar. Siz şunu yapın, siz şunu yapın, sen şöyle yap, sen böyle yap. Ama öğretmenlerde böyle bir şey yoktu... İnsanın toplumun içerisinde olması bambaşka. O yüzden hakikaten biz öğretmenler olarak hiçbir zaman işe gitmeyiz, okula gideriz. Yani bu farkı orada daha net gördük. Biz iş olarak bakmadık oraya. Hayatın kendisi olarak baktık. Öğretmenleri bu gibi afetlerden sonra aslında tekrardan hayatı başlatan ve geleceğe umutla bakılmasını sağlayan meslek grubu olarak görüyorum. Bu yüzden öğretmenlerin deprem bölgesinde daha aktif olması sağlanmalı diye düşünüyorum.

K16: Beni şu an üzen şey şu: Ben ara tatilde tekrar oraya gitmek isterdim, ama gidemedim. Yani gidecek ne dernek bulabildim ne imkân bulabildim. Yani ben gidip orada gönüllü çalışmak isterdim... Ayrıca biz giderken kendi imkanlarımızla oraya ulaşmaya çalıştık, oysa koordineli örgütlü bir şekilde gitmeliydik.

4. TARTIŞMA

Salgın ve doğal afetler, çocuk koruma sisteminin temel bileşenleri olan sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler alanlarındaki hizmetleri ve ebeveynlerin bakım kapasitesini zayıflatmakta; bu da çocukların hayatlarını kaybetmelerine, gelişim ve sağlık sorunları yaşamalarına, eğitimden kopmalarına, istismara ve güvenlik risklerine maruz kalmalarına yol açabilmektedir (ÇOKMED 2021). Afetlerin ardından, okullar geniş bir topluluk altyapısının parçasıdır ve genellikle hızlı bir şekilde yeniden yapılanmaya ve rutine dönüşe odaklanan kurtarma çabalarının ön safında yer alır (Mutch 2014). Eğitim Reformu Girişimi, eğitimin afet sonrası toparlanma ve gelecekteki afetlerin önlenmesi veya etkilerinin azaltılmasında oynayabileceği rolleri vurguladığını belirtmektedir (Tüzün 2023).

Kahramanmaraş merkezli depremlerinin sonrasında yaşananları deprem bölgesine gönüllü olarak giden öğretmenlerin deneyimleri üzerinden incelemeyi amaçlayan bu çalışmada katılımcılar hem yıkımın boyutlarını ve depremin öğrenciler, veliler ve öğretmenleri kapsayacak şekilde eğitim üzerindeki etkilerini ortaya koymuş hem de afet sonrası çalışmalar için öğretmenlere, okul yönetimine ve merkezi yönetime önerilerde bulunmuşlardır. Bu çalışmanın bir yandan deprem sonrasında yaşananları ortaya koyarken bir yandan da gönüllü öğretmenlerin deneyimleri üzerinden afet sonrası eğitimde neler yapılması gerektiği konusunda farkındalık oluşturmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan ilk tema gönüllü öğretmenlerin deprem bölgesine vardıklarında ilk hislerinin neler olduğudur. Gönüllü öğretmenler bölgeye vardıkları ilk anda çoğunlukla üzüntü, acı ve korku hissettiklerini belirtmiş; gittikleri yeri büyük bir yıkım, felaket ve savaş sahnesi olarak betimlemiştir. Benzer şekilde Duruel (2023) tarafından STK'ların afet yönetimindeki rolünün incelendiği çalışmada da STK gönüllüleri Hatay'a geldiklerinde büyük bir yıkım ve tarifsiz üzüntü yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

İkinci temada gönüllü öğretmenler bölgeden döndüklerinde kendilerini işe yaramış, bağ kurmuş ve vicdani olarak rahat hissederken bir yandan da oradakileri yokluk içinde bırakıp döndüklerini, akıllarının orada kaldığını ve tekrar gitmek istediklerini söylemiş; yine olsa yine gideceklerini ifade etmişlerdir. Sharififar ve diğ. (2019) İran Kermansah depreminde, informal gönüllülerin yönetim zorluklarıyla ilgili çalışmada, gönüllülerin gelecekte afetlere katılma motivasyonunun az olduğu sonucuna ulaşmışlar ve gönüllülerin afet sonrası planlamalara geç dahil edildikleri için motivasyonlarının düştüğünü belirlemişlerdir. Gönüllülük motivasyonunun azalması bulgusu çalışmamızın sonucuyla çelişse de planlamalara dahil edilme, gönüllü organizasyonunun iyileştirilmesi beklentisi ve tekrar gitmek istediği halde gidemediği yönünde ifadeler katılımcı gönüllü öğretmenlerce de dile getirilmiştir.

Üçüncü temada gönüllü öğretmenler bölgeye gitmeye karar verirken ya hiç düşünmemişler ya da bir şey yapmalıyız, yardım etmeliyiz düşüncesiyle harekete geçtiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bölge ile bir şekilde bağlarının olması ve gönüllülük misyonuna sahip olmak da öğretmenlerin gönüllü olarak çalışmalara katılmasında etkili olmuştur. Benzer şekilde Duruel (2023)'ün çalışmasında da Türkiye'nin dört bir yanından depremedelere yardım için giden sivil toplum temsilci ve gönüllüleri Hatay'a gitme kararını verirken zorlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Dördüncü temada gönüllü öğretmenler gittikleri yerlerde konfor aramadıklarını, kaldıkları yerlerde beklediklerinden daha rahat ettiklerini belirtse de riskli binalar, yatacak yerlerin kalabalık olması gibi olumsuz barınma şartlarına ve tuvalet/banyo gibi hijyen sorunlarına da dikkat çekmişlerdir. Bununla birlikte sıhhi tesisat, sıcak su ve temiz içme suyu gibi ihtiyaçlara

erişim konusunda sıkıntılar yaşandığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Erol ve Özdemir (2024) de bölgede görev yapan öğretmenlerle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin karşılaştığı temel zorluklardan birinin, özellikle deprem sonrasında uygun barınma imkanının sağlanamaması olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Beşinci temada gönüllü öğretmenlerin destekleme yetiştirme kursları, psikoeğitim, atölye/oyun/sosyal etkinlikler, deprem yardımlarının tasnifi/taşınması, enkaz çalışmaları, yemek yapma gibi pek çok alanda çalışmalara katıldıkları belirlenmiştir. Çelebi ve diğ. (2024) de çalışmalarında devlet ve sivil toplum kuruluşlarında görev yapan gönüllülerin enkaz alanına ulaşmak, insanları kurtarmak, enkaz altındaki insanlarla iletişim kurmak gibi önemli katkılar sağladıklarını ortaya koymuştur.

Altıncı temada gönüllü öğretmenlere göre deprem bölgesinde eğitimin devam etmesinde karşılaşılan fiziksel sorunlar; yıkık/hasarlı okul binaları, öğretmen yetersizliği, internet altyapısının olmaması, materyal eksikliği, uygun fiziki şartların sağlanamaması, ulaşım eksikliği gibi sorunlardır. Polat ve Sarıçam (2024), Hatay'da görev yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunları inceledikleri çalışmalarında benzer şekilde fiziksel sorunların çokça yaşandığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Yedinci temada gönüllü öğretmenler deprem bölgelerinde hem öğrencilerin hem de velilerin okulların açılması ve eğitimin başlaması konusunda oldukça istekli olduklarını, derslere odaklı ve umutlu/azimli olduklarını belirtirken özellikle sohbet etmeye ve oyun oynamaya ihtiyaçlarının olduğunu gözlemlediklerini, bazı öğrencilerde depremin derin etkilerinin belli olduğunu dile getirmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar tarafından bina, ulaşım gibi sorunlar veya temel ihtiyaçların karşılanmasındaki zorluklar nedeniyle okula gitmek istemeyen çocukların da olduğuna dikkat çekilmiştir. Arıcı ve diğ. (2023) yaptıkları çalışmada deprem felaketinin yaşandığı bölgelerde eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesinde önemli sorunlar yaşandığını belirtmekte ve depremlerin zararlarını azaltmaya yönelik çalışmalara ve deprem öncesi hazırlık süreçlerine daha fazla odaklanıldığı ancak deprem sonrası eğitim ve öğretim faaliyetlerine aynı hassasiyet gösterilmediğini ifade etmektedirler. Ayrıca katılımcılar, şehir merkezinden uzakta olduğu için eğitim alamayan veya ulaşılamayan öğrencilerin varlığına da dikkat çekmişlerdir. Basnet (2020), Nepal'de 2015 yılında gerçekleşen depremle ilgili yaptığı araştırmasında deprem sonrası çalışmalara öğretmenlerin verdiği desteğin önemini vurgulayarak depremin özellikle kız öğrencileri ve düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olanları daha dezavantajlı hale getirdiğini belirtmiştir.

Sekizinci temada gönüllü öğretmenler deprem gibi büyük afetlere ilişkin merkezi yönetim tarafından psikolojik ilkyardım eğitimi organize edilmesi, ilçe/aile/öğretmen eşleştirmesinde uyuma dikkat edilmesi ve depremde öğrencilere lise/üniversite yerleştirmelerinde ek kontenjan açılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar gönüllülük mekanizmasının güçlendirilmesini ve eğitimsiz personelin depremedelere temasının önlenmesinin altını çizmiştir. Gönüllülük mekanizmasının güçlendirilmesi ve teşvik edilmesi önerisine benzer şekilde Carlton ve diğ. (2023) de acil durum yönetimi profesyonellerinin informal afet gönüllülüğünün önemini dikkate alması gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte Yükseler ve Yazgan (2022) tarafından gönüllülerin verimli kullanımına yönelik stratejiler oluşturularak mevcut acil durum ve afet yönetim sistemlerine dahil edilmesi dile getirilmiştir. Gönüllü öğretmenlere göre okul yönetimleri de önceden hazırlık yapmalı, kriz anlarında inisiyatif almalı, raporlamalar hazırlanmalı ve okulların PDR birimleri bu süreçte aktif çalışmalıdır. Polat ve Sarıçam (2024)'ün 6 Şubat depreminden etkilenen bölgelerdeki öğretmenlerin karşılaştığı sorunları Hatay ili örneğinde inceledikleri çalışmada da öğretmenler, okullarına psikolojik danışman ve rehber öğretmen görevlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Dokuzuncu temada öğretmenlere yönelik deprem öncesinde yapılması gerekenlerle ilgili olarak katılımcıların çoğu, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi ve eğitimlerin nitelikli olması önerisinde bulunmuştur. Aynı öneri, Haraoka ve diğ. (2012) çalışmasında da dile getirilmiş ve

afet sırasında gönüllü olarak görev almak isteyenlerin potansiyelini ve becerilerini geliştirmek için normal zamanlarda afet önleme konusunda eğitim ve öğretimin gerekli olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca gönüllü öğretmenler deprem gibi büyük afetlerden sonra öğretmenlerin yapabilecekleri ile ilgili de önerilerde bulunmuşlardır. Katılımcı gönüllü öğretmenler başka öğretmenlere de gönüllü olmayı önerirken, kendini geliştirme, diğer öğretmenleri destekleme, dayanışma, öğrencileri depremlerle ilgili bilinçlendirme önerilerini de dile getirmiştir. Arıcı ve diğ. (2023) öğretmenlerin, depremin eğitim üzerindeki risklerini azaltmak için sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak eğitim süreçlerine ve deprem sonrası normalleşmeye hazırlamaya önemli katkılar sunduklarını belirtmektedir. Tüzün (2023) ise deprem sonrası süreçte bir dayanışma ve iş birliği ağı olarak Öğretmen Ağı'nın ve benzer yapıların önemini ve etkisinin de güçlü biçimde hissedildiğini, bu dayanışma halinin akut dönemin ardından, öğretmenlerin eğitim uygulamalarını destekleyici çalışmalara yöneldiğini belirtmiştir.

Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda deprem sonrası yardım ve eğitim çalışmalarında gönüllü öğretmenlerden daha etkili bir şekilde yararlanmanın yolları üzerinde düşünülmesi ve gönüllülük mekanizmasının daha işlevsel hale getirilmesi gerektiği söylenebilir. Deprem sonrasında eğitime hemen başlamak için önceden hazırlıklar yapılmalı, öğretmen ve öğrenciler afet eğitimleriyle yalnızca deprem öncesi ve deprem anında yapılacaklarla değil deprem sonrası için de hazırlıklı hale getirilmelidir. Deprem sonrasında öğretmenlerin çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla ve birbirleriyle iş birliği ve dayanışma içinde olması desteklenmelidir. Son olarak bu araştırmanın çalışma grubu gönüllü öğretmenlerle sınırlı tutulmuştur. Araştırma eğitimin diğer paydaşlarıyla genişletilebilir. Farklı gönüllü gruplarıyla veya depremden etkilenen öğrenci ve öğretmenlerle yapılacak çalışmalarla depremin sonuçları üzerinden başka afetlere karşı hazırlıklı olabilmek adına gerekli adımlar atılabilir.

KAYNAKLAR

Açmaz Özden M., Özden A.T., 2022. Olayın "Mekansallaşması": İzmir Depremi Üzerinden Toplumsal Dirençliliği Arttıracak Bir Yöntem Tartışması, *Online Journal of Art and Design* 10(1), 214-222.

AFAD, 2014. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara, Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozluqu>.

Alkın R.C., 2021. Afet Yönetiminde Sivil Toplum: İzmir Depremi Sonrası Müdahale ve İyileştirme Aşamaları Üzerine Bir İnceleme, *Karadeniz Araştırmaları*, 18(70): 313-334.

Arıcı F., Bozkaya H., Cengiz E., Kuzey M., 2023. Education in Disaster Situations: The Impact of the Kahramanmaraş Earthquake on Teachers' Experiences, *Sakarya University Journal of Education*, 13(4), 650-684.

Basnet B.K., 2020. Earthquake and its Impacts on Education: Aftermath Nepal Quake 2015, *The European Educational Researcher*, 3(3), 101-118.

Borland J., 2006. Capitalising on Catastrophe: Reinvigorating the Japanese State with Moral Values through Education following the 1923 Great Kantô Earthquake, *Modern Asian Studies* 40, 875-907.

Brasini F., Modenesi D., Camassi R., Ercolani E., Pessina V., Todesco M., Nave R., 2020. L'eruzione immaginaria. Un'indagine sulla rappresentazione del rischio vulcanico nella fantasia dei bambini. *Quaderni di Geofisica*, 161, 1-46, <https://doi.org/10.13127/qdg/161>.

Bullock J.A., Haddow G., Coppola D.P., 2016. Managing Children in Disasters: Planning for Their Unique Needs, CRC Press.

Carlton S., Nissen S., Wong J.H.K., 2023. Ripples from an Earthquake: Legacies of a Disaster Volunteer Response, *Environmental Hazards*, 22(4), 367-385.

Creswell J.W., 2016. Nitel Araştırma Yöntemleri, (Çev. Ed.: M. Bütün & S.B. Demir), Ankara: Siyasal Kitabevi.

Creswell J.W., 2017. Eğitim Araştırmaları: Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi, (Çev. Ed. H. Ekşi), Edam Yayıncılık.

Creswell J.W., Creswell J.D., 2018. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, (5th ed.), Sage.

Çelebi İ., Tuna A., Çalışkan C., 2024. Evaluation of Incoming Messages to Whatsapp Communication Network Created by Volunteers in Major Disasters: The Case of Turkey Earthquake, *Disaster Med Public Health Prep.*, 18(e53), <https://doi.org/10.1017/dmp.2024.65>.

ÇOKMED, 2021. Salgın ve doğal afetler sırasında çocukların korunması çocuk hakları örgütleri için bir izleme raporu, Erişim adresi: [https://cokmed.net/ps-sistem/dosyalar/files/Salgın%20ve%20Dogal%20Afetlerde%20Cocukların%20Korunması\(1\).pdf](https://cokmed.net/ps-sistem/dosyalar/files/Salgın%20ve%20Dogal%20Afetlerde%20Cocukların%20Korunması(1).pdf).

Danışman I.G., Okay D., 2017. Afetlerin Çocuk ve Ergenler Üzerindeki Etkileri ve Müdahale Yaklaşımları, *Türkiye Klinikleri Journal of Psychology-Special Topics*, 2(3), 189-197.

Duruel M., 2023. Sivil Toplum Kuruluşlarının Afet Yönetimindeki Rolü: 6 Şubat Depremi Hatay Örneği, *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1-17.

Erol M., Özdemir F., 2024. Returning to Education after the Earthquake in the Perspective of Teachers in Provinces Declared as Disaster Areas: Problems and Solution Suggestions, *Sakarya University Journal of Education*, 14(1), 60-78.

Haraoka T., Ojima T., Murata C., Hayasaka S., 2012. Factors Influencing Collaborative Activities Between Non-Professional Disaster Volunteers and Victims of Earthquake Disasters, *PLoS ONE*, 7(10): e47203, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0047203>.

Krippendorff K., 2018. Content analysis: An introduction to its methodology, (4th ed.), Sage.

Le Brocque R., De Young A., Montague G., Pocock S., March S., Triggell N., Rabaa C., Kenardy J., 2017. Schools and Natural Disaster Recovery: The Unique and Vital Role that Teachers and Education Professionals Play in Ensuring the Mental Health of Students Following Natural Disasters, *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 27(1), 1-23, <https://doi.org/10.1017/jgc.2016.17>.

Lincoln Y.S., Guba E.G., 1985. Naturalistic Inquiry, Thousand Oaks, CA: Sage.

Marangoz M., İzci Ç., 2023. Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.

Merriam S.B., Tisdell E.J., 2016. Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation, (4th ed.), San Francisco, CA: Jossey Bass.

MEB, 2023. Bakan Özer: Afet bölgesinde 2 milyon 700 bin öğrenci ve veliye psikososyal destek sağladık, Millî Eğitim Bakanlığı, Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-ozer-afet-bolgesinde-2-milyon-700-bin-ogrenci-ve-veliye-psikosozyal-destek-sagladik/haber/29975/tr>.

Mutch C., 2014. The Role of Schools in Disaster Preparedness, Response and Recovery: What Can We Learn from the Literature? *Pastoral Care in Education*, 32(1), 5-22.

O'Connor P., Takahashi N., 2014. From caring about to Caring for: Case Studies of New Zealand and Japanese Schools Post Disaster, *Pastoral Care in Education*, 32(1), 42-53.

ÖBA, 2023. Afet sonrası öğretmenlerin psikososyal destek becerilerinin geliştirilmesi semineri, Öğretmen Bilişim Ağı, Erişim adresi: <https://www.oba.gov.tr/egitim/listeleme/3?sort=DESC>.

Polat M.S., Sarıçam H., 2024. 6 Şubat Depreminden Etkilenen Bölgelerdeki Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar: Hatay İli Örneği, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), 764-789.

Shariffar S., Khoshvaghti A., Jahangiri K., 2019. Management Challenges of Informal Volunteers: The Case of Kermanshah Earthquake in Iran (2017), *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 15(1), 7-14.

SBB, 2023. 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>.

Sungur M.Z., 1999. İkincil Travma ve Sosyal Destek, *Klinik Psikiyatri*, 2, 105-108.

Şenyurt O., 2014. İzmit ve Çevresi/III Arayışlar: Deprem Olgusu/Kolektif Bellek/İkonik Bir Tasarım, *Sosyologca Dergisi*, 7, 289-310.

Tüzün I., 2023. Afet Döneminde Eğitim: 6 Şubat Depremlerinin Ardından ERG'nin Deneyimleri ve Önerileri, *Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2) 373-381, <https://doi.org/10.47613/reflektif.2023.111>.

UNICEF, 2013. Jamaica: Guidelines for Child-Friendly Disaster Management and Response, Office of Disaster Preparedness (OPDEM).

Yıldırım A., Şimşek H., 2011. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yükseler M., Yazgan J., 2023. Spontaneous Volunteers in Emergencies and Disasters, IntechOpen, <https://doi.org/10.5772/intechopen.109330>.

ARAŞTIRMA VERİSİ (Research Data)

Bu araştırmanın verisini ve çalışma grubunu, Türkiye'de 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından deprem bölgesinde arama, kurtarma, yardım ve eğitim faaliyetlerine katılan gönüllü öğretmenler oluşturmaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI / İLİŞKİSİ (Conflict of Interest / Relationship)

Araştırma kapsamında herhangi bir kişiyle ve/veya kurumla çıkar çatışması/ilişkisi bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKI ORANI BEYANI (*Author Contributions*)

- Çalışmanın tasarlanması (*Designing of the study*): G.Y.B., A.F.L.
- Literatür araştırması (*Literature research*): G.Y.B., A.F.L.
- Saha çalışması, veri temini/derleme (*Fieldwork, collection/compilation of data*): G.Y.B.
- Verilerin işlenmesi/analiz edilmesi (*Processing/analysis of data*): G.Y.B., A.F.L.
- Şekil/Tablo/Yazılım hazırlanması (*Preparation of figures/tables/software*): G.Y.B., A.F.L.
- Bulguların yorumlanması (*Interpretation of findings*): G.Y.B., A.F.L.
- Makale yazımı, düzenleme, kontrol (*Writing, editing and checking of manuscript*): G.Y.B., A.F.L.

ETİK KURUL İZİNİ (*Ethics Committee Approval*)

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 18/07/2023 tarihinde 596679 sayılı kararı ile Etik Kurul onayı ile izni alınmıştır.